

Sygn. akt VI GC 440/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2017r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Beata Hass-Kloc

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Kościak

po rozpoznaniu w dniu 07 czerwca 2017r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: J. J. (...) .H.U. (...) w K.

przeciwko: R. T.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego R. T. na rzecz powódki J. J. kwotę 378.027,00 zł (słownie: trzysta siedemdziesiąt osiem tysięcy dwadzieścia siedem złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 10 września 2010r. do dnia zapłaty z tym zastrzeżeniem, że jego odpowiedzialność w zapłacie w/w kwoty z ustawowymi odsetkami jest solidarna z pozwanym J. P. (1) i pozwanym P. J. (1),

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

III. zasądza od pozwanego R. T. na rzecz powódki J. J. kwotę 27.630,00 zł (słownie: dwadzieścia siedem tysięcy sześćset trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.217,00 zł (słownie: siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego z tym zastrzeżeniem, że jego odpowiedzialność w zapłacie kwoty tytułem kosztów procesu jest solidarna z pozwanym J. P. (1) i pozwanym P. J. (1),

IV. przyznaje radcy prawnemu B. U. prowadzącemu Kancelarię Rady Prawnego w K. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Rzeszowie kwotę 7.200,00 zł (słownie: siedem tysiące dwieście złotych) brutto tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu dla pozwanego R. T..

Sygn. akt VI GC 440/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 14 czerwca 2017r.

Powódka J. J. wniosła w dniu 22.06.2013r. pozew przeciwko R. T., J. P. (1) i P. J. (1) o zapłatę solidarnie kwoty 408.455,56 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10.09.2010r. oraz kosztami procesu.

W pisemnych motywach podał, że pozwani byli członkami zarządu spółki (...) sp. z o.o. od chwili jej założenia. Prowadzone wobec spółki 2010r. egzekucje okazały bezskuteczne.

Pozwani w sprzeciwach od nakazu zapłaty (k- 23 – R. T., 27v, k- 122) wnieśli o jego oddalenie i podnieśli, że byli udziałowcami w/w spółki i członkami jej zarządu. Zarzucili jednak, że nic nie wiedzieli o takim zadłużeniu spółki i

toczących się sporach sądowych nie wiedzieli. Podnieśli, że obecny udziałowiec spółki nadal prowadzi działalność gospodarczą.

Powódka w piśmie z dnia 15.06.2015r podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie (k- 82 -83).

W dniu 22 grudnia 2016r Sąd postanowieniem wyłączył do odrębnego rozpoznania sprawę pozwanego R. T..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) sp. z o.o. w W. zostało wpisane do KRS w dniu 18.05.2007r, zaś jej udziałowcami i członkami jej zarządu byli od tego dnia do dnia 07.06.2010r wszyscy pozwani (dowód: odpis pełny z KRS spółki k- 46-50, twierdzenia pozwanych w sprzeciwach od nakazu zapłaty, umowa spółki k- 260-263) - okoliczność bezsporna.

Pozwany R. T. mimo, że był członkiem zarządu nie podejmował decyzji dotyczących (...) sp. z o.o., ; wszelkie decyzje gospodarcze w zakresie działalności tej spółki podejmowali pozostali wspólnicy i członkowie zarządu. Pozwany R. T. podpisywał jako członek zarządu sprawozdania zarządu za rok 2009r (k- 138) , wprowadzenia do sprawozdania finansowego za 2009r (k- 139 -157) i za rok 2010r (k- 158-189) .

(dowód: zeznania świadków: P. J. k- 15, B. G. k- 14v, J. P. k- 15, W. M. – Z. k- 337 ,w/w sprawozdania k- 138- 189).

(...) sp. z o.o. zakupił w dniu 3 lipca 2009r od powódki agropellets za kwotę 347.700,00 zł.

(dowód : faktura proforma k- 84, dowód KP – 88).

W dniu 14.07.2009 r (...) sp. z o.o. zakupił od powódki wytloki z jabłek za kwotę 16.104,00 zł. Pismem z dnia 14.07.2009r powódka wezwała spółkę (...) sp. z o.o. o zapłatę w/w faktury.

(dowód : faktura k- 124, wezwanie – 125).

W dniu 01.09.2009r pozwany R. T. zbył swoje udziały w spółce (...) sp. z o.o. w na rzecz (...) sp. z o.o. reprezentowaną przez W. Z..

(dowód: umowa zbycia k- 281-283).

W dniu 23 lipca 2010r Sąd Rejonowy w L. XVI Wydział Cywilny

zasądził na wskutek pozwu wniesionego w dniu 22 czerwca 2010r od (...) sp. z o.o. na rzecz powódki kwotę 347.700,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 04 października 2009r do dnia zapłaty oraz kwotę 11.604,00 zł tytułem kosztów procesu. W dniu 06.09.2010r w/w nakaz został zaopatrzonej w klauzulę wykonalności.

W dniu 5 stycznia 2010r Sąd Rejonowy dla K. Ś. V Wydział Gospodarczy zasądził na wskutek pozwu wniesionego w dniu 21 grudnia 2009r od (...) sp. z o.o. na rzecz powódki J. J. kwotę 16.104,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 08 grudnia 2009r do dnia zapłaty oraz kwotę 2.619,00 zł tytułem kosztów procesu. W dniu 26.02.2010r w/w nakaz został zaopatrzonej w klauzulę wykonalności.

W dniu 22 marca 2010r Sąd Rejonowy w K. V Wydział Gospodarczy

zasądził wyrokiem zaocznym (k- 53) na wskutek pozwu wniesionego w dniu 22 marca 2010r od (...) sp. z o.o. na rzecz powódki J. J. i A. S. wspólników spółki cywilnej F.H.U (...) kwotę 26.677,56 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 października 2009r do dnia zapłaty oraz kwotę 3.751,00 zł tytułem kosztów procesu. W dniu 28.04.2010r w/w wyrok został zaopatrzonej w klauzulę wykonalności.

Postanowieniami z dnia 11.12.2010r Komornik Sądowy przy SR w K. stwierdził bezskuteczność postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko spółce (...) sp. z o.o. , J. (k- 54,55) . Podniósł w nim, że po przeszukaniu pomieszczeń spółki nie stwierdzono żadnych ruchomości posiadających wartość handlową i podlegających zajęciu w

rozumieniu art. 824 par 1 pkt 3 kpc i art. 829 kpc; również egzekucja z wierzytelności i kont bankowych okazała się bezskuteczna.

W dniu 10 września 2010r powódka skierowała wezwanie do pozwanego o zapłatę kwoty zasądzonych w/w orzeczeniami w terminie do dnia 15.09.2010r.

(dowód: nakazy zapłaty k- 51,52 wyrok zaoczny k- 53, postanowienia z dnia 11.12.2010r, wezwanie do zapłaty z dowodem jego doręczenia k- 56,59).

W dniu 13.11.2015r (k- 103) odbyło się wysłuchanie wierzyciela i dłużnika w trybie art. 827 kpc przez Komornika Sądowego dla (...) W. . Komornik stwierdził, że postępowanie egzekucyjne zostanie umorzone, gdyż pod wskazanym adresem dłużnik nie prowadzi działalności gospodarczej; z informacji z US dłużnik został wykreślony z rejestru podatników VAT, nie zgłasza nikogo do ZUS; nie ustalono żadnego majątku z którego można prowadzić skutecznie egzekucję. Postanowieniem z dnia 21.12.2015r w/w komornik umorzył postępowanie egzekucyjne wobec bezskuteczności egzekucji.

(dowód: protokół komornika k- 103, postanowienie komornika k- 104).

Na dzień 01.01.2010r łączna wartość zobowiązań (...) sp. z o.o. wynosił 1.248.283,86 zł, natomiast majątek trwały w/w spółki zgodnie z bilansem wynosił 188.857,10 zł i to była jego wartość księgowa. Majątek obrotowy z kolei wynosił 454.027,10 zł i była to również wartość księgowa.

Spółka (...) sp. z o.o. na dzień 01.01.2009r była niewypłacalna i powinna do dnia 14.01.2009r złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości, gdyż majątek spółki nie wystarczał na zaspokojenie długów, albowiem suma aktywów była niższa od sumy zobowiązań. Wyrażało się to zawsze ujemną wartością kapitału własnego. Na dzień 31.12.2008r nadwyżka długów nad majątkiem wynosiła 122.384,77 zł i powiększała się sukcesywnie do 31.12.2011r i w całym tym okresie spółka była niewypłacalna w rozumieniu art. 11 ust 1 prawa upadłościowego i naprawczego.

(dowód: opinia biegłego k- 242-250).

Sąd ustalając powyższy stan faktyczny uwzględnił w całości dowody z dokumentów przedstawione i zawnioskowane przez strony, albowiem nie były one kwestionowane co do swej wiarygodności, ani treści przez żadną z stron,

a poza tym łączyły się w spójną i logiczną całość (art. 233 kpc w zw. z art. 227 kpc).

Podobnie należy ocenić zeznania świadków, które jawiły się jako wewnętrznie spójnie, wzajemnie się uzupełniające i znajdujące potwierdzenie

w pozostałym materiale dowodowym sprawy, choć wskazane przez świadków okoliczności dotyczące udziału pozwanego zostały ocenione przez pryzmat przesłanek z art. 299 ksh.

Sąd uwzględnił również w całości dowód z opinii biegłego, która jako sporządzona w sposób kompetentny, jasny, kategoriyczny korelowała z dowodami, które stały się podstawą jej wydania (k- 242-254).

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe zważył co następuje:

Wniesione powództwo zasługiwało na uwzględnienie co do zasady.

Oceniając zasadność powództwa opartego na treści art. 299 ksh należy na początku podnieść, że przewidziana w art. 299 ksh odpowiedzialność członków zarządu spółki jest konsekwencją znaczącej pozycji zarządu w strukturze organizacyjnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Odpowiedzialność ta charakteryzuje się tym, że dotyczy ona zobowiązań spółki względem wierzycieli, a nie poniesionej przez nich szkody (choć charakter tej odpowiedzialności jest sporny). Jest to bez wątpienia odpowiedzialność subsydiarna, gdyż uzupełnia ona odpowiedzialność spółki za jej zobowiązania, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna. Dopiero wówczas wierzyciele spółki mogą

się zaspokoić z majątku członków zarządu, którzy to ponoszą odpowiedzialność osobistą za całość zobowiązań spółki całym swoim majątkiem. Odpowiedzialność ta ma charakter odszkodowawczy ponieważ jej celem jest naprawienie szkody wyrządzonej wierzycielowi poprzez niemożność wyegzekwowania wierzytelności z majątku spółki – obniżenie potencjału majątkowego spółki (tak m.in. orz. SN z 28.11.2003r., IV CK 226/02, niepubl.; orz. SN z dnia 22.06.2005r., III CK 678/04, niepubl.; wyrok SN z dnia 14.06.2005r., V CK 719/04, Lex nr 405563).

Odpowiada więc za zobowiązania Spółki tylko ten członek zarządu, który pełnił funkcję w czasie, gdy zobowiązanie istniało i powinien był wystąpić – z uwagi na sytuację majątkową i kondycję Spółki – z wnioskiem o jej upadłość

(tak wyrok SA w Gdańsku z dnia 27.01.2010r., I ACa 1269/09, POSAG 2010/3/3). W tym miejscu podkreślić również należy, że do przyjęcia odpowiedzialności z art. 299 ksh wystarczy istnienie zobowiązania w czasie sprawowania funkcji członka zarządu, nie jest natomiast konieczne, aby zobowiązanie w tym czasie było wymagalne (tak SN w wyroku z dnia 28.04.2006r. sygn. akt V CSK 39/06).

W niniejszej sprawie ,mając na uwadze powyższe rozważania, należało przyjąć ,że zobowiązanie co do którego egzekucja okazała się bezskuteczna powstało w okresie gdy pozwany był członkiem zarządu w/w spółki.

W związku z tym, należy podnieść ,że członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo gdy nie doszło do zgłoszenia wniosku o upadłość oraz nie wszczęto postępowania układowego – że nastąpiło to nie z jego winy, albo że mimo niezgłoszenia wniosku o upadłość lub niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody (art. 299 § 2 ksh); sens art. 299§2 ksh sprowadza się do tego, aby wniosek o ogłoszenie upadłości zgłoszono wówczas, gdy jest już wiadome, że spółka nie ma możliwości zaspokojenia wszystkich wierzycieli, ale istnieją jeszcze możliwości ochrony prawnej ich interesów (tak wyrok SN z 21.05.2004r, III CK 55/03 Lex nr 172806).

Przy wykładni natomiast ,użytego określenia „właściwego czasu” na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości nie można pomijać przepisów prawa upadłościowego i naprawczego regulujących obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez członków zarządu spółki oraz określających kiedy uważa się dłużnika za niewypłacalnego i kiedy ogłasza się upadłość osoby prawnej (tak wyrok SN z dnia 19.01.2011r., V CSK 211/10, Lex nr 738136). Należy zgodzić się tezą wyroku WSA w Olsztynie z dnia 23 stycznia 2008r., I SA/OI 660/07, Lex nr 461871, iż „właściwy czas” to czas właściwy ze względu na ochronę wierzycieli. Zgodnie z treścią art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. 2009, Nr 175, poz. 1361 t.j.) członkowie zarządu mają obowiązek złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości spółki nie później, niż w ciągu dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości.

W orzecznictwie jednak podkreślono, że od odpowiedzialności z art. 299 § 2 ksh zwalnia dopiero wszczęcie we właściwym czasie odpowiedniego postępowania.

W niniejszej sprawie podstawy do zgłoszenia takiego wniosku, jak już wyżej podniesiono zaistniały najpóźniej w dniu 01.01.2009r. Ustalenia te można było poczynić z dowodów z sprawozdań finansowych spółki oraz dowodu z opinii biegłego , której rzetelność , dokładność , pozwany nie podważył.

Jeśli chodzi o szkodę jaką poniosła powódka to początku podnieść ,że w doktrynie i judykaturze istnieją spory , które dotyczą samego pojęcia szkody na tle omawianego przepisu art. 299 ksh. W tej sytuacji należy zaznaczyć, że szkoda wierzyciela ma miejsce wówczas, gdy zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie spowodowałoby zaspokojenie wierzyciela. Szkoda jest różnicą pomiędzy tym, co wierzyciel mógł w wyniku wszczęcia postępowania upadłościowego uzyskać, a rzeczywistym stanem zaspokojenia jego roszczeń

(por. orz. SN z 13.02.2004r., IV CK 61/03; orz. SN z 20.05.2003r., III CKN 1281/00 niepubl.). Z regulacji art. 299 ksh wynika na rzecz wierzyciela domniemanie szkody w wysokości niewyegzekwowanego wobec spółki zobowiązania. Domniemany w świetle tej regulacji jest także związek przyczynowy między szkodą, a niezłożeniem we właściwym czasie przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości, lub wniosku o wszczęcie postępowania układowego oraz

zawinienie przez niego niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości i niewszczęcia postępowania układowego. Musi zatem istnieć związek przyczynowy pomiędzy niezgłoszeniem upadłości, a szkodą wierzyciela (por. uzasadnienie wyroku SA w Warszawie z dnia 15.06.2012r,

I Aca 1098/11), który jak wynika z ustaleń faktycznych niniejszej sprawy istnieje, albowiem gdyby spółka zgłosiła wniosek o ogłoszenie w odpowiednim czasie tj. 14.01.2009r to nie zostałyby zaciągnięte zobowiązania wobec powódki. Pozwany mimo, że nie brał czynnego udziału w prowadzeniu spraw spółki był członkiem jej zarządu to nie zwalniało go to od odpowiedzialności za złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości gdy zaistniały ku temu warunki.

Na koniec Sąd podnosi, że zarzut strony pozwanej co do braku wykazania bezskuteczności prowadzonej przez powoda egzekucji nie można było uznać za zasadny. Należy w tym miejscu zauważyć, że przesłanką odpowiedzialności z art. 299 ksh jest bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce; wierzyciel wytaczający powództwo nie musi udowodniać poniesienia jakiegokolwiek szkody. Najczęściej chodzi o sytuację niezaspokojenia roszczeń w postępowaniu egzekucyjnym. Egzekucja okaże się bezskuteczna przede wszystkim wówczas, jeżeli nie uzyskano zaspokojenia z jakiegokolwiek składnika majątku spółki,

a nie całej masy majątku. Bezskuteczność egzekucji może być wykazana za pomocą różnych środków dowodowych (tak wyrok SN z dnia 26.08.2009r., I CSK 34/09, OSNC-ZD 2010/2/57). Poza tym bezskuteczność egzekucji nie jest stanem niezmiennym i wobec tego można go ustalić także na dzień zamknięcia rozprawy – 316 kpc – (por. wyrok SN z dnia 7.12.2006r III CZP 118/06).

W związku z tym treść w/w pism i postanowień obu komorników sądowych wskazują jednoznacznie, że egzekucja wobec spółki okazała się dla powoda bezskuteczna.

Sąd oddalił powództwo w zakresie kwoty 26.677,56 zł, albowiem z treści wyroku zaocznego z dnia 22.03.2010r (k-44) wynika, że jest to należność wierzycieli A. K. i powódki – współników s.c. F.H.U. (...) w K.. W związku z tym należy zauważyć, iż skoro spółka cywilna nie jest odrębnym podmiotem prawa zdolnym do zaciągania zobowiązań, należy uznać, że w przepisie tym chodzi o wspólne zobowiązania współników spółki, zaciągnięte w związku z jej działalnością. Należy też podkreślić, że spółka cywilna nie posiada swojego majątku. W istocie przedmioty majątkowe „nabyte” przez spółkę w toku jej działalności, stanowią majątek wspólny wszystkich jej współników, przy czym wspólność ta ma charakter łączny (art. 863 k.c.). W tej sytuacji Sąd uznał, że powódka nie ma legitymacji czynnej do żądania zapłaty w/w kwoty i po myśli w/w przepisów powództwo w tym zakresie oddalił.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1 kpc, 99 kpc oraz § 6 pkt. 7 oraz par 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2002, Nr 163, poz. 1349).